

سر محرر: شهیندر زاده قلیلی

احمد حلمی

محل اداره سی:

جفال اوغلنده « حکمت » اداره خانه سیدر ر .
حقه مقرون، اغراضدن سالم افکار ومقالاته صحیفه لر مزمن آچیقدر.

نشری تاریخندن اون کون کچمش نسته لر ایکی غرغروشددر .

«HIKMET»

J Journal turc, quotidien et politique

DIRECTEUR-PROPRIETAIRE :

/A. HILMY CHEHBENDER

اداره مدیری: قلیلی

محمد زهنی

اشترا بدلی:

برسنه لکی ۹۵، آلتی آیلنی ۵۴ غروشددر .
پوسته اتحادینه داخل ممالک اجنبیه ایچون قرق فراتقدر.

اعلانات ایچون اداره مدیریه کوروشمک لازمدر .

ABONNEMENT

un an : 95 piastres و six mois 54 p.

Union postale: un an, 40, six moi, 25 Fr.

Rédaction : Constantinople, Djagal oglou

پامال اولوبور ، دشمن بی‌عاره بوملت .
ویرمکنکه ، دشمنه بخش ایله‌مه نصرت ،
مودوع سکا ، ای رب حفیظه شانی خلافت .
[انفعال ایله ، کریمه باقارق]
قوتی ایکن ، عدلی اونونماز ایدی اسلاف ،
بیکسره ایله ایدی ابدال مروت !
بیکساری کورمن چیقاسی کوزلرک اصلا ،
ای قوتی تحیل ایدن الحاق مدیت !
[دوشونهرک]
ای دهر دنی ، دشمن اسلام می ، نسیک سن ؟
ایشدک اوکا تسلیط رخاوت وجهالت .
لکن ، سکا ای قجه بویون ا کیهجک در ،
یوق ، یوق اولور ، الحاق اولاماز کتله امت .
[ملته توجله]
آرتق بدشیر ، دغدغه حرص و تخلف ،
دشمن وار ایکن قالمالی هر دورلو رقابت ،
ای شانی اوغولر ! یشک ، مادده امداد ،
امداد ایدیکز تا ایدله الله سزه نصرت .
محکوم پاشاماز ، آرسان زنجیرده طوتولماز ،
طاقاز ، آر اولان بویته زنجیر اسارت .
از ده میر
ناظم پاشانک عموم قوماندانلی درعهده
ایتدیکي تحقق ایدیور .
حرب اعلان ایدیلنجه بوتون روم ایلی
اردوسنک قوماندانلغی حربیه نظاری ناظم
پاشا حضر تارینک درعهده ایله جکی محقق اولدینی
مستخبرات موثوقه من دندر .
غلیان ملی عثمانی
متینقلر
استانبول شهرینک اوج بش کوندیری
کچوردیکی غلیان شایان افتخار بر درجه‌دهدر .
وطن ایچون قویان شو فریاد ملت حقیقه
شانی تاریخمز ایچون بر وقعه مفخرتردر .
غایت حرارتیه صوامش اولان بومعظم
عشتم ملت ، هر زمان عثمانلرک احقادی ، شجاعت
وحاست نمونه‌سی اولدقارنی پک کوزل اثبات
ایتمکدهدر . حریت و اشلاف فرقه‌سی ایله
معلوم اساس ذوات طرفدن ترتیب ایدیلان .
« متینغ » بوسباح ساعت زوالی اونده
سلطان احمدده اجرا ایدلشددر . بیکلرجه
وطنروان تعیین اولان ساعتده سلطان احمد
شایان اولشددر . غلبه‌لک پک زیاده ایدی .
اولاه صباح رفیقملرک سر محرری دیران کلکیان
اقدینک نطقیه باشلایان سلسله خطایات
وطنروانی دیکله‌شددر سینوب مبعوث اسبقی
رضانور پک عثمانلرک شجاعت وقوتندن آتشی
برلسانه بحث ایش و دیگر خطای کرامده بربر
اداره کلام ایش ، حاضرین بو وطنرورلری
حار و صمیمی نظرلری آتیشلا مشدر متینغ هیئت
طرفندن اتخاذ ایدیلان مقررات تصوب عمومیه
اقتران ایتدکن صکره هیئت طوغریجه بیلدیزه
کیتملشددر . بعد انکلترة سفارتخانه‌سی اوکنده
برنایش اجرا ایدلشددر .
متینغ هیئت ملتنک حرب ایستدیکنی
وسائر صورتله ائتلافک قبول ایدیله‌مه جکنی
ذات حضرت پادشاهی به عرض ایله جکدر .
اتحاد و ترقی فرقه‌سی طرفندن ترتیب
ایدیلان متینغه دون زوالی ساعت ایکده اجرا
ایدلشددر .
مذکور متینغه اشتراک ایتک اوزره خلق
قافله قافله لارنده باقارلر اوکلرنده داوولار
اولدینی حالد سلطان احمد میدانته کلشدر .
رنکا رنک ریاات ایله دونادیلان موقع خطابه
اولا علمدان سینوب مبعوث سابق حسن فهمی
افندی کلدی .
بلیغ بردعان صکره دارالفنون حقوق
فا کولته‌سی حقوق اساسیه معلمی و دعوی ویکلری
جمیعی رئیس محترم جلال‌الدین عارف پک حاضر و نیک
سورکی القشاری آره‌سنده سوز به باشلادی
حار و صمیمی افاده لردن صکره موقعی اعیان
بساربا افندی به ترک ایتدی . موسی الهی عبدالله
افندی ودها دیگر خطابه تعقیب ایدرک متینغه
نهایت ویرلدی .

یونانستان وه نیره لوس

و غلط حس ورؤیت

شیمدی به قدر داهی دنیه‌جک برصورتده
ابراز کیاست ایتمی اولان یونان باش ویکلی
وه نیره لوس ک ایلمک دفعه اولارق غلط حس ورؤیت
کوستردیکی مشهور اولوبور .

بالقان حکومتارینک تورکیا اوزره رنده بربرینه
مالک املری وار سهده منفعتلری ، وضعیتلری
متساوی دکدر .

یونانلرله هم نسل اولان عثمانی روملری
ماللا عثمانیه‌نک هر طرفه داغیلشددر . اولرک
منفعتلری روم ایلمک فلان و یافلان نقطه‌سنده
دکل ، بوتون عثمانی مملکتدهدر . بنابرین
بو خصوصده بولغارلرله ، صربلرله قابل قیاس
دکدرلر .

لکن قیاس سزلق ، دیگر بر نقطه‌ده ده
جلی صورتله کوردیلر . یونانستان ، ارناوود
ملیتپرورلکنک احباسدن اول ، یانه اوزرنده
بر امل و امید بسله‌یه بیلردی . حالبوکه بوندن
نفوسجه یونانلرله جوق فائق اولان ارناوودلرک
وطنلری قولایلقه یونانلرله قاندرمایه جقلری
میداندهدر .

شوراسیه واره ک اسلاو و یونان عنصری ،
تهور و جنت ساقه‌سبله بر آن برلشسه بیله ،
بو اتقاق اوزون مدت دوام ایده من . یونان
عنصرینک عد و اکبری اسلاو لردر . بنابرین
یونانستان ، تورکلرله پادار اولور . وه نیره لوس
کچی مقتدر برسیانک بورالری ملاحظه ایتد
مه‌سی غیر قابل ایکن بالقان اتقاقته کیرمه‌سی
مطلقا بر سبب ابستر .

بو سبب ، جزایر بحر سفیدک استیلای
املی اولق لازم . لکن بونک ایچون یونانستانک
هر حالده برآده غلبه‌سی لازم . زیرا دونامای نرم
دونامانه فائق اولسه بیله مملکتی عثمانی
اردوسنک استیلای آتنده قالدقجه بوقوتندن
برشی چیقماز معافیه یونانستانک بر صاعدن
کری حرکتیه بولغارلری یلکزر باقارلری دائما
محتملدر . هله کوردم .

دشمنک تجاوزی احتمال لردن بری

استانبولک منظره‌سی و افکار عمومی من
دون ، بوتون کون ، بیکلرله هالی ، سواقلری
دولاشمده و چهره لرده تورابتسام و اخوت
پارلامقده ایدی .

برقاج کوند ، سیاسی اشتغالک و بردیکی
کدورتلر ، عثمانی سیارنده کورولوبور . وطنک
معروض اولدینی تهلکه قارشینده حقیقی عثمانلر
یلمکیز بر حسن ایله متحس اولدقارنی کورس-
بیورلردی :
مدافعه وطن .

محرر لر مردن برنی ، خلقک ایچنده
دولاشمغه و افکار و احساساتی اقطاع ایتکه
مأمور ایله دک . بعض مسموعاتی بروجه‌آنی
یازیورز :

صربلر کیم ؟

برحال — صرب کیم ؟

برازناود — موره ، صرب ... قورقاق ،
برحریف .

بولغارلرله حرب

— بولغارلر نه‌یه حرب ایدم جکلر ؟

— وطنمک بعض پارچهلری اونوتدقده ...

کیدوب کوردم ، اونونما یلم دیه !

کوکلی

— محاربه‌یه کوکلی کیده جکسکیز ها ؟

— یا کولکسزمی کیده‌رم صانیوردک !

پازه نرهدن بولا جفز ؟

— محاربه ایچون جوق پازه لازم . بیلیم
ناصل ایدم جکیز .

— یاوم ، جوق پازه ایله هرکس محاربه
ییار ، بز ، آزابره ایله جوراجیلری تپله‌رز .

یونانی دوستلرمز

— جانم یونانه نمایدق ک ؟

— باطالانغه آلیشدی . اوج بش سنه‌ده
برکره دایاق ییمسه اولمیور .

عتمالی - ایستایا عربی

عقد مصالحه

ویانه ۲ تشرین اول (عثمانیشهر لونده
خصوصی تلغرافنامه) دوران ایدن برشایعه‌یه
نظراً مصالحه پک یقینه عقد ایدیله جکدر .

موسیو کیدرلن و مخترک بیاناتی

برلین ۲ تشرین اول (عثمانیشهر لونده
خصوصی تلغرافنامه) موسیو دی کیدرلن و مختر
تبدلات اراضی وقوعته دول معظمه‌نک موافقت
ایتیه جکتنی بیان ایشدر . ولوکه حراز مظفریت
اولنسه بیله هیچ بر قطعه ارضه مالک اوله‌مه
جقلری کیفیت بالقان دولترینک تمایلات حر-
بجوانه‌سنی تسکین ایشدر . بالقان دولترینک
متحداً اعلان حرب ایتیمی غیر مأمول عید
اولتمقدهدر .

روما ۲ ایلول (عثمانیشهر لونده خصوصی
تلغرافنامه) اوشیده عقد مصالحه ضمیمه
صوک اجتماعک عقد اولندینی جورناله دیتالیا
غزته‌سی ظن ایتیمکدهدر . بالقان اختلافک
امر ازاله‌سنده دول معظمه‌جه وقوع بولان
تثبثاته ایتالیانک اشتراکی کیفیت استانبولده
حسن تأثیر حصوله کتیرمشدر .

ایتالیا ردوسی ایسته‌بور

ایتالیانک ردوس و آستروپالیا آطه‌لری
آیقویتمغه اصرار ایتیمکده اولدینی ویانه‌دن
قارش غزته‌لره اشعار ایدیورلر .

القاهیه‌هولی

بلغارستانک مالی‌سی

بلغارستانک اوروپا پیاسه‌سندن استقراض
ایتمک خصوصنده کی تشبثده موفق اولدینی
ایچون بلغار باققلری (قره‌دی) نی کسه‌رک
سرمایه‌لری بلغارستانک مصارفات عسکریه‌سنه
تخصیص ایتکه قرار ویرمشدر .

یاشاسین آرناوودلر

ویانه‌دن تاخیدرو موس غزته‌سنه دون اقسام
وارد اولان خصوصی برتلغرافنامه‌ده شویله
دنیلبور : اشقودردن وارد اولان خبرلره کوره
دشمنه قارشو حرکت ایتک اوزره شهرمذ کورده
آرناوودلردن اونوزیک کوکلی قیدایلدلشددر .

قاراداغلی

— داغیلر وحشی برشی ایش .

— آتی کی . داغنده اولدقجه خوموردانیر
لکن اوویه اینسه ، بورنه خلنه‌نی طاقارلر .

آوستریانک اقتصادیاتی

ویانه‌دن آمرولیتوس غزته‌سنه بیلدرلدیکنه
کوره بالقان احوال حاضره‌سندن دولانی
آوستریایی بربحران اقتصادی تهدید ایتیمکدهدر .

سفارتخانه‌لر محافظه‌ده

بالقان حکوماننک سفارتخانه‌لری پولیسلر
طرفندن عافظه ایدلکدهدر . بزجه بوتدیره
لوزم بوقایدی . حدودده دشمنله ضرب و حری
برباز یجه عد ایدن عثمانلر مسافرلرینه‌ده عدم
تحقیر و تجاوزی تربیه‌ملیه عثمانیه‌لری اقتضاسندن
عد ایدرلر .

آزادامارد

(غزته‌سنه بتلیسدن کشیده
اولشان برتلغرافنامه‌ده بتلیسه تابع خیزانده
آغوب و مانول اسمنده ایکی ارمینک قتل
اولدینی بیلدرلمکدهدر .

اشقیادن موسی پک ارمی معتبراتی تهدید
ایتیمکدهدر بدرخان زاده حسین پاشا کردستان
شیخاری نامه‌ه‌الی به قارش اعتسافانده
بولتمقدهدر .

طمراش مصادمه‌سی

عسا کر عثمانیه‌ایله بلغار چته‌لری آراسنده
طمراشنده بر مصادمه وقوعوله‌رق ، عسا کر
عثانیه طرفندن وقوعوبولان شدتی بر صولت
اوزرینه بر جوق تلفات بر اقره‌رق جمله‌سی‌ده
منهزماً فرار ایتشدرلر .

مقاله

« حکمت » جریده‌سی‌نک همت توسطیه
عروس‌ی پک افندی‌یه

پک افندی ،

(حکمت) غزته‌سنک ۳۶ نومرولی نسخه
سنه درج ایدیلن جوابک زیرنده کی اوزون
مطالعه‌کزی آنجق شیمدی کوروب او قویه‌بیلدم .
مکتوبم وسزک مطالعه‌کز ، اورپاده بولندیم
زمانده انتشار ایش و اورپاده آدرسه کوندیلن
مذکور نسخه‌له واصل اولمازدن اول حرکت
ایدلش اولدیندن جوابک تأخیری ضروری
اولدی . اولا ، جوابنامه‌نک خاتمه‌سی اولان

« و در دین رهنم بنیست خطا
چه کم این خطا صواب م‌شت »

یتک اوستنده کی سطر « بن در ست اندیش
و درشت کوم » اولدینی حالد « بن در دست
اندیش و درشت کوم » صورتده ترتیب ایدلشددر .
تصحیح ایدلسنی تمی ایده‌رم .

مقاله‌کزی عندالتحلیل شوو ایکی ماده‌یه
ارجاع ایدیورم :

۱ نخیسی خلقک سویه‌ ادرا کنه کوره
یوکسک و درین اولان مباحثه‌لر بیان لرتله‌کده-
لی در . مطالعات علمیه و فلسفیه « اکثریتک
قبول ایتدیک فکرلره استاد » ایتملی در . بویله
اولدینی بر نوع « کتمان » ه [سزک تعبیر-
کزددر] ده مراجعت ایدلنیک حالد مباحثات
و مناقشات فلسفیه ویا دینیه‌نک ویره‌جکی میوه
بر هجوم عمومی وبلکه بر بغض عمومی اولور .

۲ نخیسی : ه الله فرد دکل افراد واکوانک
هپ‌ی در « یولنده کی مطالعه‌می فلسفه نقطه
نظرندن پک یا کاش بولدیفکزددر .

برنجی ماده‌نک حیات عملیه تعلقی پک
زیاده‌در . ایکنجه ماده حقیقه‌کی مداوله افکار
تعبیر جائز ایسه ، فلسفه اقلیمنده بر کشت
و کذار فکری ایله‌پایان بولور که ثمره‌سی آنجاق
بر آزد ادمان دماغی ایله پک جوق تعب دماغ
اولاجاقدر . وطنمز مباحث عملیه‌یه ، یعنی
دوغرودن دوغری به حیات اجتماعیمز اوزرنده
عملی بر تأثیر مفید اجرا ایدم‌جک مباحثه محتاج
اولدیندن ایکنجه بحثی تأخیر ایدیورم ، برنجی
بحثی آله آیوم .

اون بش یکریمی سنه‌در ، امور سیاسییه
و دینیه‌ده تجدد و تصفیه واران هر تشبثده
چهره‌مه جاریلان شو سوزلر اولدی .
« کوالا‌الناس علی قدر عقولهم ! » بو فکرلری
نشر ایتمه‌نک زمانی کله‌مشدر . خلق بوطرر
نظری قبول ایتز . سنی دینسز لکه اتهام
ایدلر . سنی تکفیر ایدلر . بولخلق حریته ،
اداره منروطیه‌یه هنوز لایق دکدر . بولخلق
سویه‌ اداریک بویله یوکسک و صاعلام فکرلره تحمل
ایده‌جک مرتبه‌ده دکدر . روز کارک اوکنه
دوشمین آدم بورولور ، الخ . الخ .

بن ، دوضروسی ، بو مطالعه‌لری دائماً ،
حرمته غیرشایان ، خودکامانه بعض مرتبه
نفرت انکیز بولدم . بز صرهمی کلدیکجه
وبعضاً صرهمی کله‌سنی بکله مکسزین عثمانلرک
شجاعت و بسالتدن دم اورورز . شجاعت
و بسالت ، ظن ایدرز که آت اوزرنده سلاح
امورزده هجوم ویا مدافعه‌دن عبارتدر . بو
شجاعت و فضیلت حیوانانه‌ده ارزان ایدیلش
اولماقله قیمتی آجوق آلامشدر .

عالی و بویوک شجاعت ، شجاعت
فکره‌در . مثلاً باطل و یا عاقل و اعتقاد ، منسوب

اولدیفکر خلقی ، مدھش برسرطان کچی کوروب
بیتیریور ، خلق بویاطل و عاقل اعتقادنی بر نعمت
نی‌ها کچی حفظ و تقدیس ایدیور . الله سزه‌دها
منورین بر کوزویرمش . سز بوجامعه ملعونه‌نی
کوریسورسکیز . سز آرتق کندی نفسکزی
اونویسورسکیز . صمدانی بر رأفت سزه
تماماً حاکم اولیور . سزنی پروا غیر یوریورسکیز .

ای قوم بچج رفته کجاید ؟ کجاید ؟
معشوفه درین اینجاست بیاید ! بیاید !
دیورسکیز ، شاعر عجمک بو صیحه‌نی کافی
درجه قوتده بولایورسکیز عطشکز یانماقده ،
وسزی قاوروامقده دوام ایدیور . الریکیز ،
فداکارلرله طول اولدینی حالد خلقک حضور
ادرا کنه قوشیورسکیز . اونلر سزک پارماقلر-
یکیزی دوغرایورلر . سزی تلین ایدیورلر ،
تکفیر ایدیورلر « قاره قوت » بایرام یایور ،
سز کندی قانکیزه بویامش قوللریکیزه حاکمانه
ورجیحانه بروضه ایله قالدیرراق

آزارسین ، ازرسین ای « قاره قوت »
ازمک فقط غالب اولماق دکدر ! دیهرک انفس
وفاق ایکنه تیورسکیز

جان و کواکدن تعظیم و تقدیس ایتدیکم شجاعت
ایشته شجاعت منصورانه‌در . وتورکیامک
محتاج اولدینی شجاعت ، قهرمانلق بالخاصه
بونوع شجاعت ، بونوع قهرمانلقدر . تورکیامزی
وتورکیامزک عنصر جوهری اولان عنصر اسلامنی
ازن ، بونی قهرمانجه و بلا پروا سویله‌مه‌لی در ،
دین‌نامه قبول و حفظ ایدیلش اولان افکار
وعادات عاطله و باطله‌در . اتقا واهل دین ،
شجاعت کوسترسین بوترلا مضر اولتردن
قورتاریلیدر . علم . . . ترقی و تصنی ایدیور ،
دین . . تعالی و تکمیل ایتله‌یدر . فضلی اسلامدن
عبدالله المأمون السهروردی « علم . خواصک
دینیدر . دین . . عوامک علمیدر » دییوردی
(مع ازوله) ده بوفکری تکرار و تبیل
ایتشددر . خواصک علمی هر آن تعالی ، توسع ،
تنور ایدرکن عوامک علمی عصرلردن بری
یرنده صایماق ناصل دوغرو اولا بیلیز ؟ سز
(قربان . پاره‌لرینک دونانما اعانه‌سنه ویرلمه‌سی
لازم کلدیکنی و بونوک پک اعلا جائز اولدینی
اجتهاد ایتدیکیز . بو ، دین اسلامه بویوک بر خدمت
اعلا کارتشینی ایدی . « قاره قوت » ک هجومی
اوکنده رجعت ایتدیکیز . وسکوت . . .

قانعکیزک مناتت کافی‌یه هنوز مالک اولما دینی
بورجعت کوسته‌ریر قساعت وجدانیه‌نک
قورشوندن ، خنچردن قورقاجانی یوقدر .
تکفیر ایدلکدن قورقابه نه حمل وارد ؟
« تکفیر ایدلک سنت سنه‌در » دیه بیلیرسکیز
واضع اسلام ، سرور اهل هم (ص . ع)
آلنده نور هدی اولدینی حالد کلدیکنی وقت
سبحارقله ، کذا بقله ، شارلاناتقله اتهام
اولونما دینی ؟ جهله و مناقیقنک ، تمام اون سنه ،
استخفافلری ، استحقارلری ، تزییفری ،
تکفیرلری آلنده فقط دائماً برکوش کچی ،
ضیا باش ، متوکل ، بی پروا ، برمرحت قلامدینی ؟
روحلدر مساعفه‌کارلق تلقین ایتک دینی
اعلا ایتک مساعفه‌کار ومتدین اولانلرک اقدس
وظائفیدر . باشمزی دوشونمه‌یه حقمن بوقدر :
بامید سرخود پای منهد ره عشق

کین درین مرحله سراختن اولقدمست .
بو موضوع ، نجه ، اک محصودلار ، واک
نجیب واصل بر موضوعدر . علم ایله دینک
دامناً آت باشی بیرکتمه‌سی احتیاجنی کوسترمک
جسارتی اکتساب و اظهار ایتملی‌ز : مساعفه
کارلق شماری اکتساب و تعمیم اولونما دینجه
بومقصده وصول متعسردر :
محترم . برمعلمک شوسوزیه : بوسطرلری
تتویج ایده‌جکم .

« مساعفه و ایمان حر ملتره عینی درجه‌ده
مقتضی کورونور اعتقادی انتخاب و اعتراف
ایتیمکده سربست اولمایان آدم روخک یاریسنی
ضایع ایدر »

۳ تشرین اول ۱۹۱۲

عبدالله جودت